

Тема 3. Особливості використання водних ресурсів в окремих європейських країнах

Мета лекційного заняття - ознайомлення з особливостями використання водних ресурсів в окремих європейських країнах.

План

1. Використання водних ресурсів у Великобританії.
2. Використання водних ресурсів в Іспанії.
3. Особливості використання водних ресурсів у Німеччині.
4. Особливості водного використання у Норвегії.

Великобританія має дещо відмінну від Франції систему управління водними ресурсами. З 1973 р. після прийняття закону про водні ресурси у Великобританії були створені Управління водними ресурсами, до повноважень яких входило регулювання водогосподарською діяльністю в конкретних водних басейнах. Згідно з цим законом інженерно-екологічна політика експлуатації річкових басейнів країни включала:

- розробку еталонів якості поверхневих вод;
- підготовку та реалізацію технічних проектів для відповідних приток річок, пунктів скидів і забору води;
- забезпечення екологічного благополуччя водних екосистем.

До 1989 р. водне господарство Англії та Уельсу було цілком у руках держави. При цьому існував і давався взнаки конфлікт інтересів, тому що одні й ті ж самі органи державного управління відповідали як за забір води з водних об'єктів і постачання її водоспоживачам, так і за скидання зворотних вод і запобігання забруднення.

1

З метою поліпшення водогосподарської діяльності уряд Великобританії в 1989 р. здійснив заходи щодо приватизації служби водопостачання. У даний час десять приватних комунальних водних компаній забезпечують споживачів Англії та Уельсу послугами щодо водопостачання і каналізації. Забір води з водних об'єктів регулюється Національними річковими адміністраціями (НРА), а скидання зворотних вод – Її Величності інспектором забруднення (ІВІЗ) та НРА. На відміну від органів басейнового управління Франції, НРА здійснюють функції адміністративного регулювання водокористуванням, але не мають прав його фінансового регулювання.

Для реалізації національної політики в галузі використання та охорони водних ресурсів у Великобританії розробляються довгострокові програми, в яких визначаються основні напрями водогосподарської діяльності. Найбільша увага в них приділяється питанням:

- раціонального водокористування та водовідведення;
- попередження деградації та відновлення водних об'єктів;
- гідроекологічного контролю;
- створенню технічних засобів контролю та управління якістю вод.

Розроблено водоохоронну програму до 2030 р.

В **Іспанії** Закон про водні ресурси, який набув чинності 1986 р., відображає загальну тенденцію ЄС до розширення концепції раціонального використання водних ресурсів. Визнається, що юридичні положення, які регулюють адміністративну діяльність, сприяють поступовому впровадженню комплексного управління водними ресурсами. Провідними державними органами в цій сфері є Управління річковими басейнами та Національна рада з водних ресурсів. Рада – головний консультативний орган, в якому представлені автономні райони та управління річкових басейнів. Головні принципи закону про водні ресурси включені також до інструкцій управлінь річкових басейнів, які відповідають за розробку гідрологічних планів. Відповідно до закону про водні ресурси Національна рада з водних ресурсів зобов'язана надавати звіти про плани та проекти загального характеру, які можуть спричинити довготерміновий вплив на водні ресурси.

У **Німеччині** проголошена ціль водогосподарської політики – відновлення і підтримка екологічної рівноваги водних об'єктів країни. Така екологічна політика є необхідною умовою довгострокового і гарантованого постачання населення та інших споживачів водою доброї якості.

У 1986 р. значно переглянуто загальне законодавство. Була підкреслена необхідність розширення концепції управління водними ресурсами та внесені поправки до федеральних законів: про водні ресурси, мийні засоби, ліквідацію відходів. Ці закони спрямовані на здійснення превентивних заходів і підтримку застосування таких важелів, як "забруднювач сплачує за збиток" і "найкраща доступна технологія".

підтримуються за допомогою запропонованих законом норм охорони водосховищ і водозаборів від діяльності, або робіт, які можуть викликати забруднення. Наприклад, у м. Осло 70 % води для питного водопостачання забирається з озера, розташованого на відстані 6 км від міста.

У **Фінляндії** централізована система управління водними ресурсами разом із широко розробленим законодавством становить основу для комплексного управління водогосподарською діяльністю та її плануванням. У 1983 р. в країні створено міністерство охорони навколишнього природного середовища, яке несе відповідальність за всі головні напрямки охорони довкілля. У 1987 р. у поправках до закону про водні ресурси (1962) підкреслена необхідність екологічних підходів щодо управління використанням поверхневих вод. Була прийнята національна цільова програма боротьби із забрудненням водних об'єктів і створено урядовий комітет для розробки комплексної системи фінансування діяльності з охорони довкілля.

Позитивні результати досягнуто при прийнятті закону про миючі засоби: за 10 років кількість фосфору в миючих засобах скоротилася приблизно на 50 %.

У результаті заходів щодо боротьби із забрудненням, прийнятих муніципалітетами та промисловими підприємствами, кількість забруднених водних ділянок скоротилася. Так, якість води в р. Рейн поліпшилася нижче за течією від таких центрів забруднення, як Леверкузен і Рурська область.

У **Норвегії** для підтримки комплексного підходу щодо управління водними ресурсами на рівні уряду 1978 р. був створений консультативний комітет з координації управління водними ресурсами, до складу якого ввійшли представники шести міністерств. Важлива роль відводиться новому закону про планування і будівництво. Якщо в законі, що діяв раніше (прийнятий 1985 р.), головна увага приділялася плануванню землекористуванням, то в новому законі суттєве значення надається питанням використання озер, річок і прибережних вод. Важливу роль у реалізації законів і дотриманні норм водокористування і землекористування відіграє департамент охорони навколишнього природного середовища, 18 відділень якого створили міцну систему сприяння на регіональному рівні довготерміновому використанню і захисту природних ресурсів, включаючи воду. За належне водопостачання відповідають насамперед місцеві органи влади. У 1985 р. парламент прийняв план розвитку питного водопостачання. Високі стандарти якості

Контрольні питання

1. Яку систему управління водними ресурсами має Великобританія?
2. Які особливості використання водних ресурсів у Німеччині?
3. Чим відрізняється система використання водних ресурсів Норвегії від України?
4. Які особливості має система водокористування в Іспанії?
5. В чому проявляється комплексний підхід до водокористування в європейських країнах?

Література

1. Василенко О.А. Раціональне використання та охорона водних ресурсів : навчальний посібник. Рівне :НУВІПГ. 2006.246 с.
2. Хільчевський В.К. Основні засади управління якістю водних ресурсів та їхня охорона : навч. посібник. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2015. 172 с.
3. Тугай А.М., Орлов В.О. Водопостачання: підручник. Київ, 2008. 735 с.
4. Хільчевський В. К. Основи гідрохімії : підручник. Київ : Ніка-Центр, 2012. 312 с.
5. Яцик А. В. Водні ресурси: використання, охорона, відтворення, управління : підручник. Київ. : Генеза, 2007. 360 с.